

Rehberlik Postası

Eğitim: Eyübođlu

Ergenlik Döneminde Soyut Deđerlerin Gelişimi ve Ebeveynin Rolü

Deđerli Anne-Babalar,

Ergenlik dönemi, normal gelişim gösteren bireylerde genellikle 12 ve 22 yaş arasında yaşanan bir dönemdir. Bu dönemde bireyde bilişsel ve duygusal olarak değişimler meydana gelir.

Normal gelişim gösteren bir bireyin çocukluk döneminde (11 yaşına kadar) oyun odaklılık ve somut düşünme söz konusuysen, ergenlik dönemiyle birlikte soyut kavramlar ve mantıklı açıklamalar önem kazanır. Örneğin, çocukluk döneminde sevgi kavramı; anne ile birlikte yemek yapmak, oyun oynamak, babadan hikayeler dinlemek gibi davranışlarla ölçülürken ergenlik dönemi ile birlikte birey; dürüstlük, adalet, sadakat, güven gibi; kişilere veya olaylara ait özellikleri, fikirleri ve duyguları anlamlandırmaya başlar. Bu ayki bültenimizde bireyin gelişiminde son derece önemli bir yer tutan ergenlik döneminin iç dünyasını sizlerle paylaşacağız.

Eyübođlu Eğitim Kurumları Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Birimi

Ergenlik Döneminde Çocuklara Kazandırılacak Deđerler

Ergenlik dönemi, davranışların kendi içinde tutarlılığının olması ve öğrenilenlerin davranışa dönüştürülmesi açısından son derece ideal bir dönemdir. Bu dönemde ergen, bu kavramları anlamlandırırken güven duyduğu anne, baba, öğretmen gibi kişilerin öğretilerine ihtiyaç duyar.

Soyut değerlerin bireydeki gelişiminde anne-babanın payı yadsınamaz. Anne- baba; sorumluluk bilinci, dürüstlük, güven, yardımlaşmak, nazik olmak, saygı duymak ve saygı göstermek gibi önemli temel değerleri gençlerin tutum ve davranışa dönüştürmeleri için onlara birebir anlatmalı ve bunları kendi hayatlarında uygulamalıdır. Unutulmamalıdır ki anne-baba çocuğun hayatındaki en etkili rol modelleridir ve bu değerler çocuk için olduğu kadar ebeveyn için de geçerlidir. Bu değerler anlatılırken yakın zamanda yaşanmış olaylar üzerinden neden-sonuç ilişkisi kurularak anlatılabilir. Sonrasında olumlu ve olumsuz sonuçlar aile içinde değerlendirilmelidir. Bu değerlendirmeler yapılırken suçlayıcı bir dil kullanılmaması önemlidir. Yapılan değerlendirmeler kişiye yönelik değil, kişinin davranışına yönelik olmalıdır.

Çođu zaman karşı tarafı suçlayan örnekler vermek çocuğun kaygı düzeyini artırır. Bu değerlerin anlatılması kadar uygulanması da güven açısından önemlidir. Anne-babanın birbirlerine veya başkalarına verdiği sözleri tutması, hatalı bir davranışın ardından özür dilemesi, nerede hata yaptığını ifade edebilmesi; yetiştirdikleri bireyin onlara, etrafındaki insanlara ve kendisine güven duygusunu artırır. Aksi takdirde genç, güven konusunda ikileme düşer ve bu durumun sonucu olarak güven vermeyecek tutum ve davranışlar sergileyebilir. Örneğin, anne veya baba insanların arkasından konuşmanın yanlış bir davranış olduğunu çocuğa söyleyip ardından söz konusu davranış sergilerse bu tutum çocuğun hem güven kaybına hem de istenmeyen bir davranış edinmesine yol açabilir.

Ergenlik döneminde çocuklara kazandırılacak değerlerden bir diğeri de etik kavramıdır. Etik olma durumu kişinin yanlış doğrudan ayırt etme becerisi, kişisel ilkelerini oluştururken bu beceriden faydalanması ve başına gelen tüm olay ve durumlarda bu ilkelerinden vazgeçmemesi anlamına gelir. Etik kavramı evrensel bir kavramdır. Bireyde etik kavramının gelişiminde yukarıdakilere ek olarak herkesin, yaptığı davranışın sorumluluğunu almasının önemi vurgulanmalıdır. Genç hata yaptığı bir durum karşısında bu hatayı kabullenebileceği ve bundan ders çıkarabileceği bir ortam olmalıdır. Tüm aile bireyleri bir araya gelip davranışın nasıl düzelebileceği konusunda fikir alışverişı yapabilir.

Ergenlik Döneminde İletişimin Önemi

Zor durumlarda kaçış yöntemini kullanmak bir alışkanlık haline gelmemelidir. Bu husus aynı zamanda kişinin birey olarak var olma duygusu ve öz güven gelişimi için temeldir. Aile içinde, hatalı davranışlar kadar iyi davranışların da konuşulması ve takdir edilmesi gerekir. Çocuğun anne-babasına ya da başkalarına söylediği hoş bir söz, nazik bir davranış veya yardımı karşısında, düşünce ve duygular takdirle ifade edilmelidir. Takdir, o tutumun alışkanlığa dönüşmesini sağlayacaktır. Örneğin, öğrencinin okulda ders çalışırken bir arkadaşının ondan yardım istemesi üzerine sergilediği yardımcı olma tutumu övülebilir. Bu övgü, gencin bu davranışı pekiştirmesine yol açacaktır.

Tüm bu soyut değerleri çocuklarımıza kazandırırken ve hayatları boyunca bu değerleri kullanmaları için onlara yardımcı olurken, onlarla etkili bir iletişim kurulmalıdır. Etkili iletişimin temel kurallarından biri olan empati kurmak ve çözüm odaklı yaklaşım sıklıkla kullanılmalıdır. Bir hata olduğunda bu hatanın nasıl ve neden yapıldığından çok nasıl düzeltilebileceği konuşulabilir. Bu tutum, çocuklarımızın yaptıkları hatayı görmelerine ve nasıl düzelteceklerini bulmalarına yardımcı olacaktır.

Kaynakça

Çocuklarda Soyut ve Somut Düşünme. Çocuk Psikolojisi ve Eğitimi. aileegitimi.blogspot.com.tr. 12 Temmuz 2012. Web. 1 Aralık 2015.

How to Teach Morals to Children. Child Development. www.livestrong.com. 15 Ekim 2013. Web. 26 Kasım 2015.

Conceptual Thinking. Psychology Wiki. psychology.wikia.com. Web. 20 Kasım 2015.

10 Practical Ways to Teach Your Children Right Values. www.ucg.org. 23 Mart 2008. Web. 25 Kasım 2015